

NEW HIGHER EDUCATION INSTITUTE

IV INTERNATIONAL SCIENTIFIC-PRACTICAL CONFERENCE

**INTEGRATION OF BUSINESS STRUCTURES:
STRATEGIES AND TECHNOLOGIES**

February 21, 2020

Proceedings of the Conference

**Tbilisi
2020**

Organising Committee

Natia Gogolauri	Professor, Dr. of Economics, Head of Quality Assurance, New Higher Education Institute (NEWUNI), Georgia.
Ekaterine Natsvlashvili	Ph.D. Professor of Management, Sulkhani-Saba Orbeliani Teaching University, Director at the European Center of Law, Economic and Management, Tbilisi, Georgia.
Andrzej Pawlik	Professor, dr hab., Head of the Institute for Entrepreneurship and Innovation, State University of Jan Kochanowski, Poland.
Bogoyavlenska Yuliya	Ph.D, Assistant Professor in Economy, Department of Personnel Management and Labour Economics Zhytomyr State Technological University, Ukraine.
Galina Ulian	Professor, Dr. of Economics, Dean of Faculty of Economic Sciences, State University of Moldova.
Kostyantyn Shaposhnykov	Professor, Dr. of Economics, Head of Black Sea research Institute of Economy and Innovation, Ukraine.
Lina Pieliene	Associate professor of Marketing, Dr. of Economics, Department of Marketing, Vytautas Magnus University, Lithuania.
Yuliana Dragalin	Dr. of Economics, Associate Professor, Dean of Faculty of Economic Sciences, Free International University, Moldova.
Olga Chwiej	Associate Professor, Dr. of Economics, freelancer scientist, Poland.

IV International Scientific-practical Conference Integration of Business Structures: Strategies and Technologies: Conference Proceedings, February 21th, 2020. Tbilisi, Georgia: Baltija Publishing. 128 pages.

REGIONAL ECONOMY AND CROSS-BORDER COOPERATION

Беля А. Р.

ГОЛОВНІ ІНСТИТУЦІЙНІ ЗАСАДИ ПРОВЕДЕННЯ ДЕРЖАВНОГО
ФІНАНСОВОГО КОНТРОЛЮ ТА ОЦІНКА ЕФЕКТИВНОСТІ
ВИКОРИСТАННЯ КОШТІВ ОТГ 63

Berestetska O. M.

INTRODUCTION OF ECOLOGICAL AUDIT FOR THE FORMATION
OF THE REGIONAL ECOTEXTILE MARKET 67

Тишук І. В., Поліщук Л. М.

ОСНОВНІ ТЕНДЕНЦІЇ РОЗВИТКУ РЕСТОРАННОГО
БІЗНЕСУ В УКРАЇНІ 71

Цоцколаури П. И.

МЕТОДЫ И МЕХАНИЗМЫ ДЛЯ ОЦЕНКИ
НАУЧНОЙ ПРОДУКТИВНОСТИ 76

ENVIRONMENTAL ECONOMICS AND MODERN ENVIRONMENTAL ISSUES

Palianychko N. I., Dankevych S. M.

TAXATION OF FOREST LAND IN THE CONTEXT
OF BALANCED LAND USE 80

DEMOGRAPHICS, ECONOMICS AND SOCIAL POLICY IN THE CONDITIONS OF THE LABOR MARKET INTERNATIONALIZATION

Кушенко О. І., Чуприна О. А.

АНАЛІТИЧНА ОЦІНКА ДИНАМІКИ ТРУДОВОЇ
МІГРАЦІЇ В УКРАЇНІ 86

FINANCE, INSURANCE AND EXCHANGE BUSINESS: INNOVATION AND INVESTMENT STRATEGIES

Бабинець Д. І., Степанова А. А.

СУЧАСНІ РИЗИКИ БУДІВЕЛЬНОЇ ГАЛУЗІ УКРАЇНИ 91

Тютюнник Ю. М., Тютюнник С. В., Романченко Ю. О.

СТАН ДОТРИМАННЯ БАНКАМИ УКРАЇНИ
ЕКОНОМІЧНИХ НОРМАТИВІВ 94

3. Сутність регулювання та методи державного регулювання інвестиційно-будівельної діяльності: [Електронний ресурс]. – Режим доступу: http://stud.com.ua/19015/ekonomika/regulyuvannya_investitsiyno_budivelnoyi_diyalnosti

Тютюнник Ю. М., к.е.н., доцент

Тютюнник С. В., к.е.н., доцент

Романченко Ю. О., к.е.н., доцент

*Полтавська державна аграрна академія
м. Полтава, Україна*

СТАН ДОТРИМАННЯ БАНКАМИ УКРАЇНИ ЕКОНОМІЧНИХ НОРМАТИВІВ

Банківський нагляд є важливим та необхідним елементом підтримання стабільності в банківській системі та економіки в цілому. У зв'язку з цим актуальним є дослідження стану виконання державними і комерційними банками економічних нормативів Національного банку України як основи банківського нагляду.

Національний банк України здійснює регулювання діяльності спеціалізованих банків через економічні нормативи та нормативно-правове забезпечення операцій, що проводяться цими банками. Відповідно до вимог Законів України «Про Національний банк України» [1] та «Про банки і банківську діяльність», Інструкції про порядок регулювання діяльності банків в Україні [2] та Методики розрахунку економічних нормативів регулювання діяльності банків в Україні [3] банки зобов'язані дотримуватись економічних нормативів, які встановлюються з метою забезпечення стабільної діяльності банків і своєчасного виконання ними зобов'язань перед їх вкладниками, а також запобігання неправильному розподілу ресурсів і втраті капіталу через ризики, що притаманні банківській діяльності.

Економічні нормативи діяльності банків – показники, встановлені Національним банком України з метою регулювання банківської діяльності на основі безвиїзного нагляду для здійснення моніторингу діяльності окремих банків і банківської системи в цілому [4, с. 891]. У ст. 58 Закону України «Про Національний банк України» зазначається, що обов'язкові економічні нормативи мають забезпечувати здійснення контролю за ризиками, пов'язаними з капіталом,

ліквідністю, наданням кредитів, інвестиціями капіталу, а також за відсотковим та валютним ризиком [1].

Станом на 1 січня 2020 р. чинними є дев'ять економічних нормативів, що є обов'язковими до виконання банками в Україні. Вони поділяються на чотири групи:

1. Нормативи капіталу: мінімального розміру регулятивного капіталу – Н1; достатності (адекватності) регулятивного капіталу – Н2; достатності основного капіталу – Н3.

2. Норматив ліквідності: короткострокової ліквідності – Н6.

3. Нормативи кредитного ризику: максимального розміру кредитного ризику на одного контрагента – Н7; великих кредитних ризиків – Н8; максимального розміру кредитного ризику за операціями з пов'язаними з банком особами – Н9.

4. Нормативи інвестування: інвестування в цінні папери окремо за кожною установою – Н11; загальної суми інвестування – Н12.

Національний банк України у зв'язку з переходом банків до розрахунку коефіцієнта покриття ліквідністю (LCR) з 2 вересня 2019 р. скасував економічні нормативи миттєвої ліквідності (Н4) та поточної ліквідності (Н5). Запроваджений у грудні 2018 р. норматив LCR установлює мінімально необхідний рівень ліквідності для покриття чистого очікуваного відтоку грошових коштів упродовж 30 днів з урахуванням стрес-сценарію. Оскільки він є більш жорстким, ніж нормативи Н4 і Н5, немає практичної доцільності у подальших розрахунках цих нормативів. Відтак, востаннє публікація даних за нормативами Н4 і Н5 відбулася станом на 1 вересня 2019 р. Водночас до запровадження нормативу LCR на консолідованій основі (тобто для банківських груп), контроль за достатнім рівнем ліквідності банківської групи до 31 дня забезпечуватиметься через контроль нормативу Н5 на консолідованій основі, розрахунок якого не змінюється [5].

Як свідчить статистична інформація табл. 1, у цілому по банківській системі України спостерігається дотримання усіх економічних нормативів.

Що стосується окремих банків, то, як повідомляє FinClub, із 75 платоспроможних банків на 1 січня 2020 р. хоча б один норматив порушили 10 банків, хоча на 1 грудня 2019 р. їх було 12. Рік тому порушниками були 21 банк [7].

Згідно даних НБУ, всі банки виконували норматив Н1 (регулятивний капітал не менше 200 млн грн), норматив адекватності регулятивного капіталу (Н2), який має складати не

менше 10%, норматив достатності основного капіталу (Н3, не менше 7%) і короткострокової ліквідності (Н6), який повинен бути не менше 60% [6].

Таблиця 1

Дотримання економічних нормативів у цілому по банківській системі України станом на 1 січня 2020 р.

№ з/п	Позначення	Назва	Значення
1	Н1	Регулятивний капітал (млн грн)	150,313.8
2	Н2	Норматив достатності (адекватності) регулятивного капіталу (не менше 10%)	19.66
3	Н3	Норматив достатності основного капіталу (не менше 7%)	13.50
4	Н6	Норматив короткострокової ліквідності (не менше 60%)	94.35
5	Н7	Норматив максимального розміру кредитного ризику на одного контрагента (не більше 25%)	17.61
6	Н8	Норматив великих кредитних ризиків (не більше 8-кратного розміру регулятивного капіталу)	105.00
7	Н9	Норматив максимального розміру кредитного ризику за операціями з пов'язаними з банком особами (не більше 25%)	7.02
8	Н11	Норматив інвестування в цінні папери окремо за кожною установою (не більше 15%)	0.0002
9	Н12	Норматив загальної суми інвестування (не більше 60%)	0.13

Джерело: [6]

Три банки порушували норматив максимального розміру кредитного ризику на одного контрагента (Н7), який повинен становити не більше 25%: Місто Банк (34,41%), Промінвестбанк (38,67%), Індустріалбанк (49,87%). Норматив великих кредитних ризиків (Н8, не більше 8-кратного розміру регулятивного капіталу) виконували всі банки. Норматив максимального розміру кредитного ризику за операціями з пов'язаними з банком особами (Н9, не більше 25%) порушували 5 банків: ПУМБ (33,22%), Юнекс банк (34,64%), Банк інвестицій та заощаджень (70,92%), Перший інвестиційний банк (80,39%), Мегабанк (92,3%).

Норматив інвестування в цінні папери (Н11, не більше 15%) і норматив загальної суми інвестування (Н12, не більше 60%) ніхто не порушував.

Нормативи ризику загальної довгої відкритої валютної позиції (Л13-1) і загальної короткої відкритої валютної позиції (Л13-2) не повинні перевищувати 5%. Л13-1 порушували чотири банки: Індустріалбанк (14,95%), Промінвестбанк (77,04%), Ощадбанк (181,36%), ПриватБанк (233,44%). Л13-2 порушував Промінвестбанк (50,15%).

Новий коефіцієнт покриття ліквідністю (LCR) в іноземній валюті (не менше 100%) порушував Місто Банк (76,04%), а LCR у всіх валютах (не менше 100%) виконували усі банки.

Загалом лідером із порушення нормативів став Промінвестбанк (3 нормативи), інші банки-порушники не виконували один-два нормативи [7].

Наступним кроком у реформуванні системи економічних нормативів діяльності банків в Україні стало запровадження наприкінці 2019 р. коефіцієнта чистого стабільного фінансування (NSFR), який визначає мінімальний рівень ліквідності банку на горизонті один рік і розраховується як співвідношення обсягу наявного стабільного фінансування до обсягу необхідного стабільного фінансування. NSFR сприятиме підвищенню стійкості банківської системи завдяки зниженню одного із системних ризиків для фінансової стабільності (пов'язаного з короткою терміновістю фондування банків), збалансованості активів і пасивів банків за строками погашення, а також створить стимули для залучення депозитів на більш тривалі терміни і зменшить залежність від короткострокового фінансування [8].

Література:

1. Про Національний банк України: Закон України від 20 травня 1999 р. № 679-XIV / Верховна Рада України. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/679-14> (дата звернення 11.02.2020).
2. Інструкція «Про порядок регулювання діяльності банків в Україні»: постанова Правління Національного банку України від 28 серпня 2001 р. № 368 / Верховна Рада України. URL: zakon.rada.gov.ua/laws/show/z0841-01 (дата звернення 11.02.2020).
3. Методика розрахунку економічних нормативів діяльності банків в Україні: рішення Правління Національного банку України від 15 грудня 2017 р. № 803-рпш / Верховна Рада України. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/vr803500-17> (дата звернення 11.02.2020).
4. Юдіна С.В., Ганзюк С.М., Шкарупа К.А. Особливості виконання економічних нормативів НБУ комерційними банками. *Молодий вчений*. 2017. № 3 (43). С. 890-894.
5. Скасовуються економічні нормативи миттєвої та поточної ліквідності. URL: <https://bank.gov.ua/news/all/skasovuyutsya-ekonomichni-normativi-mittyevoyi-ta-potochnoyi-likvidnosti> (дата звернення 10.02.2020).
6. Економічні нормативи Національного банку України. URL: <https://bank.gov.ua/statistic/supervision-statist/data-supervision> (дата звернення 10.02.2020).
7. Десять банків порушили нормативи НБУ. URL: <https://finclub.net/ua/news/desiat-bankiv-porushyly-normatyvy-nbu.html> (дата звернення 10.02.2020).
8. Нацбанк вводить коефіцієнт чистого стабільного фінансування – NSFR. URL: <https://ua-news.liga.net/economics/news/nbu-zminyue-normativ-dlya-viznachennya-rivnya-likvidnosti-bankiv> (дата звернення 10.02.2020).